WADVAARDERS BERICHTEN

- HET DUITSE WAD OP
- VERSLAG WADVAARDERSDAG
- DE WADDENUNIT UITGELICHT
- DE ROUTE WAARDGRONDEN
- DE ERECODE ONDER DE LOEP

WADVAARDERS VERENIGING VOOR VRIJ EN VERANTWOORD VAREN OP DE WADDEN

Voorjaar 2024

Jaargang 33 nr 115

WADVAARDERS

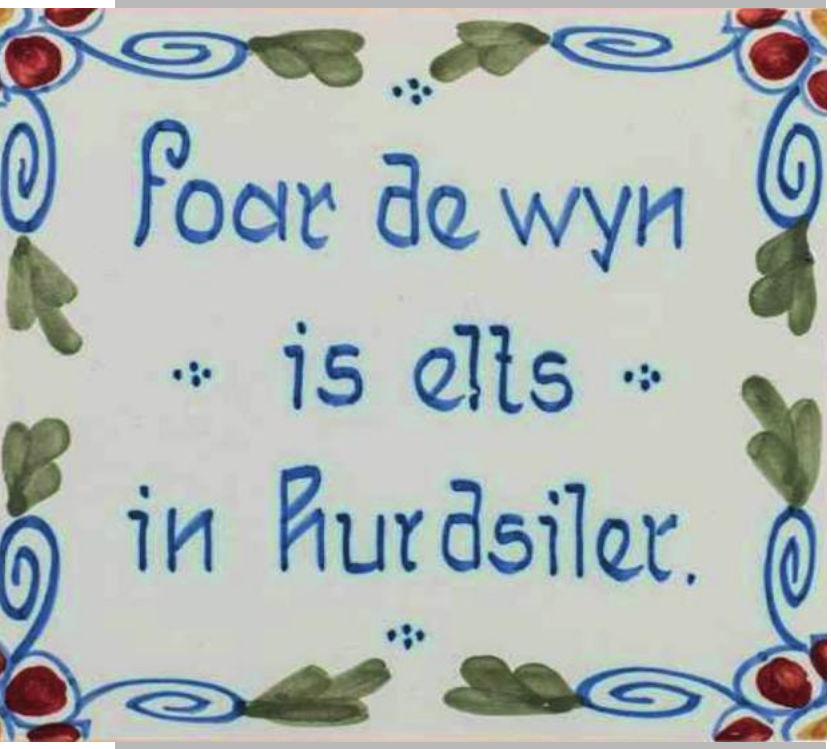

Vooraf

Foar de wyn is elts in hurdsiler

Wellicht dat menig Fries Wadvaarder dit tegeltje in zijn/haar roef heeft hangen.
Vrij vertaald: met een mooi lopend windje komt iedereen wel lekker het water over, ook zonder al te veel schippers- en stuurmankwaliteiten. Een van de vele nautische gezegden die vreselijk waar is. Zeker ook overdrachtelijk. Heb je momentum, zit je in de juiste flow, is het tij gunstig, dan gaat alles van een leien dakje.

Maar daalt de barometer scherp, drijven er donkere wolken in het zwerk en keert de wal het schip dan moeten de zeilen gereefd, de schipper aan dek en de zuidwester stevig onder de kin vast geknoopt worden.

Hoe staat de wind voor de Vereniging Wadvaarders?

Als ik zo eens tegen ons barometerglas tik, dan zie ik de naald een stukje naar links schokken. Richting icoontje van wolk-zonder-zonnetje. De natuurlobby tamboert en krijgt gehoor. De overheid (welke? alle!) schiet in de beschermingsmodus en vreest van meerdere kanten een aanval: juridisch, Europees, ... En aangezien aanval nog altijd de beste verdediging is hierbij mijn oproep: "Clubgenoten! Zwaai gevraagd en zeker ook ongevraagd met onze Erecode." Die code is niet voor de bühne opgesteld (zie verder op in dit nummer). Sterker nog: de wens vanuit het bestuur is om die code meer actief te gaan uitdragen, juist ook onder leden.

De Waddenvereniging betitelde ons Wadvaarders eens als natuurliefhebbers-met-een-bootje. En zo is het ook. Wij weten hoe wij koers moeten houden in het nauw vaarwater van én genieten én tegelijkertijd beschermen van het Wad. Laten we daarbij ook aan niet Wadvaarders deze missie uitdragen om zo te strijden tegen meer afsluitingen van gebieden voor de recreatievaart.

Even voorstellen

Wonend in het mooie noorden van Groningen ben ik al vanaf mijn studie (Mariene Biologie Groningen eind jaren '80) verknocht aan de Waddenzee. In de afgelopen 30 jaren heb ik met verschillende zeilschepen de Dollard en het Duitse wad verkend. In afgelopen 30-40 jaren heb ik veel zien veranderen. Maar wat mij opvalt is dat de Wadvaarders nog steeds op eenzelfde wijze intensief van het wad genieten. Dat intrigeert mij niet alleen, maar voedt ook mijn verantwoordelijkheidszin om als nieuwe voorzitter van de Vereniging Wadvaarders dat voorrecht altijd te dienen.

Op de Wadvaardersdag van 27 januari j.l. heb ik het stokje van Rob Leemans mogen overnemen. Een bijzondere eer voor mij om in de voetsporen van Rob te mogen treden. Hij heeft in het belang van onze vereniging verbindingen weten te leggen die we decennia terug niet voor mogelijk hadden gehouden. Zijn manier van werken wil ik graag voortzetten en daarmee is de 'vlaggetjeswissel' slechts een formaliteit geweest.

Ik ben er trots op dat mijn eerste handeling als voorzitter van de Wadvaarders op de Wadvaardersdag de in ontvangstneming van het 'Advies van de Werkgroep wadvaren 2030' mocht zijn. Ik ben blij met dat advies en ben van mening dat het exact aansluit bij de beleidsdoelen van ons bestuur, en in het bijzonder waar ik voor sta. De focus van de belangenbehartiging blijft natuurlijk dat we Vrij en Verantwoord kunnen blijven wadvaren, geheel in de lijn van onze Erecode. Onze (en mijn) aandacht gaat in de komende periode uit naar: (mogelijke) afsluitingen; veiligheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid; inperking snelvaren; behoud van betonningsstelsels en beperkende wet- en regelgeving. We moeten niet vergeten dat wadvaren feitelijk de meest duurzame vorm van recreatief medegebruik van de Waddenzee is. Bovenstaande aandachtspunten moeten naar mijn mening dan ook in dat licht worden beschouwd.

Ik constateer dat onze Waddenzee onder druk staat en dat de vele ontwikkelingen die op de Waddenzee afkomen ook ons zullen

raken. Dat vereist van ons als bestuur continue alertheid op hetgeen er om ons heen gebeurt. Dat kunnen wij niet alleen en we hebben daarbij ook de hulp van onze leden hard nodig. Ook dit sluit aan op het beleid dat we voor ogen hebben, namelijk méér actieve betrokkenheid vanuit de leden Meer samenwerken met andere organisaties om aandacht te vragen voor gedeelde belangen en vooral: bij wie willen wij in het adresboekje staan om vroegtijdig betrokken te zijn? Ik denk dat wij als wadvaarders een unieke positie hebben en een waardevolle brugfunctie kunnen vervullen. Ook wij hebben belang bij de natuur, rust en de ruimte die de Waddenzee ons biedt.

We gaan een mooie periode tegemoet en ik heb er samen met jullie heel veel zin in. Ik hoop dat jullie straks weer intensief zullen genieten van de Waddenzee en wens jullie alvast een geweldig vaarseizoen toe.

Hans Danel, voorzitter

WADVAARDERS BERICHTEN

Inleverdatum kopij

Kopij voor Berichten najaar 2024 uiterlijk 8 september 2024 naar de redactie: berichten@wadvaarders.nl

INHOUD

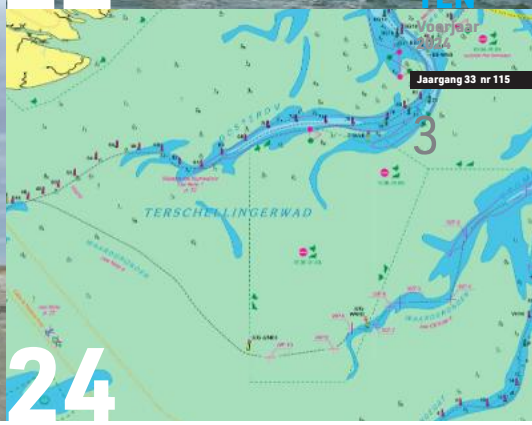

4 Duitse Wad
Marianne den Hartog neemt ons mee op een bijzonder Waddentocht naar Juist.

7 Veranderende dieptes
Een waarschuwing voor veranderingen

8 Wadvaardersdag 2024
Een verslag van de Wadvaardersdag door Robbert van der Eijk

12 De Waddenunit uitgelicht
Een interview met Jan Willem Zwart van de Waddenunit, door Lex van Gijsel

15 Wad zie ik
Flora, fauna of objecten die je tegen kunt komen op het Wad.

16 Wadverdernog
Diverse wetenswaardigheden.

20 Stroom onder het zwaard
Nuttig gebruik maken van de stroming, uitgelegd door Johan Pragt

22 Van de bestuurstafel
Door Bertien Broekhans.

24 Belang van de route Waardgronden
Alternatieve route tussen Terschelling en Ameland door Robbert van der Eijk

26 De redactie vraagt versterking en artikelen

27 Boordbibliotheek

28 De erecode onder de loep
Speciale aandacht voor de Erecode door Maarten Snel

30 Vogelnamen
Een beschouwing over de benaming van vogels van Klaus Asmus

31 Alweer een wolkenlucht
Over fotograferen op het Wad

31 Wat aten ze op de Wadden
Een boek met smakelijke gerechten voor aan boord

35 Erecode voor Wadvaarders

36 Achterlijker dan dwars
Verschillen en overeenkomsten tussen heden en verleden.

Door Marianne den Hartog, 'Royal Blue'

Duitse Wad

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

"Je gaat mee!"

Mijn ouders waren onverbiddelijk, vijf weken zeilvakantie naar het Duitse Wad. Mijn oudere zussen en broer waren al lang uit huis en een van onze twee Randmeren was inmiddels verkocht. Ik was een veertienjarige onhandelbare puber en verliefd, had een ongekend gevoel van vrijheid en nu hadden mijn ouders besloten dat ik te jong was om alleen thuis te blijven. Mokkend ging ik mee. Ik weet niet wie er het meest onder geleden heeft, eenmaal terug in de thuishaven werd me direct verteld, dat ik het jaar erop echt niet meer mee hoefde.

Constant halen en vieren van de schoot

"De tocht lijkt kansloos

Dromen

Drieënveertig jaar later lig ik op een septemberavond ten anker bij Noordpolderzijl, de vuurtoren van Borkum knippert aan de horizon, het Duitse Wad lonkt. Soezend in mijn slaapzak graaf ik in mijn geheugen. Juist had geen haven, weet ik nog, daar lagen we droog op een plaat. Op een van de eilanden, ik meen Langeoog, liep een treintje. En Wangeroog was de hemel, want behalve dat ik er een surfplank kon huren, keerden we vanaf dat eiland terug naar mijn grote liefde. In mijn Randmeer rollend achter het anker, dwars op wind en stroom, droom ik van een tocht die kant op. Wellicht volgend jaar en misschien wil mijn zeilmaat Michiel mee.

Desolaat

Zo gebeurt het. In een ijskoud voorjaar zeil ik Royal Blue solo van Muiderberg naar Makkum en een week later met een vriendinnetje van Makkum naar Lauwersoog. Daar laat ik haar achter om op een geschikt moment met Michiel en gunstige wind over de Eems naar het Duitse wad te zeilen.

Het is eind mei, Michiel moet voor 23 juni terug zijn en de ijskoude wind lijkt in de oosthoek vastgespijkerd. De tocht lijkt kansloos. Toch lig ik 'op de loer' en houd al weken het weer en vooral de windrichting in de gaten. Dan, voor 22 mei wordt NNW 5 voorspeld, slechts voor één dag, maar genoeg om de Eems over te steken. We schepen in en schutten alvast naar de buitenhaven van Lauwersoog.

De volgende ochtend giert de wind door het want en zie ik er eerlijk gezegd best tegenop. Dik aangekleed - twee lange onderbroeken aan, muts op - zeilen we onder een loodgrijs bewolkte hemel om 6 uur 's ochtends Lauwersoog uit. Met stroom mee en een venijnige, vlagerige noordwester zeilen we hard richting Eems. Michiel hangt naar loef en roept iets over Canadezen, geen bevrijders, maar een groepje Canadese ganzen dat laag in

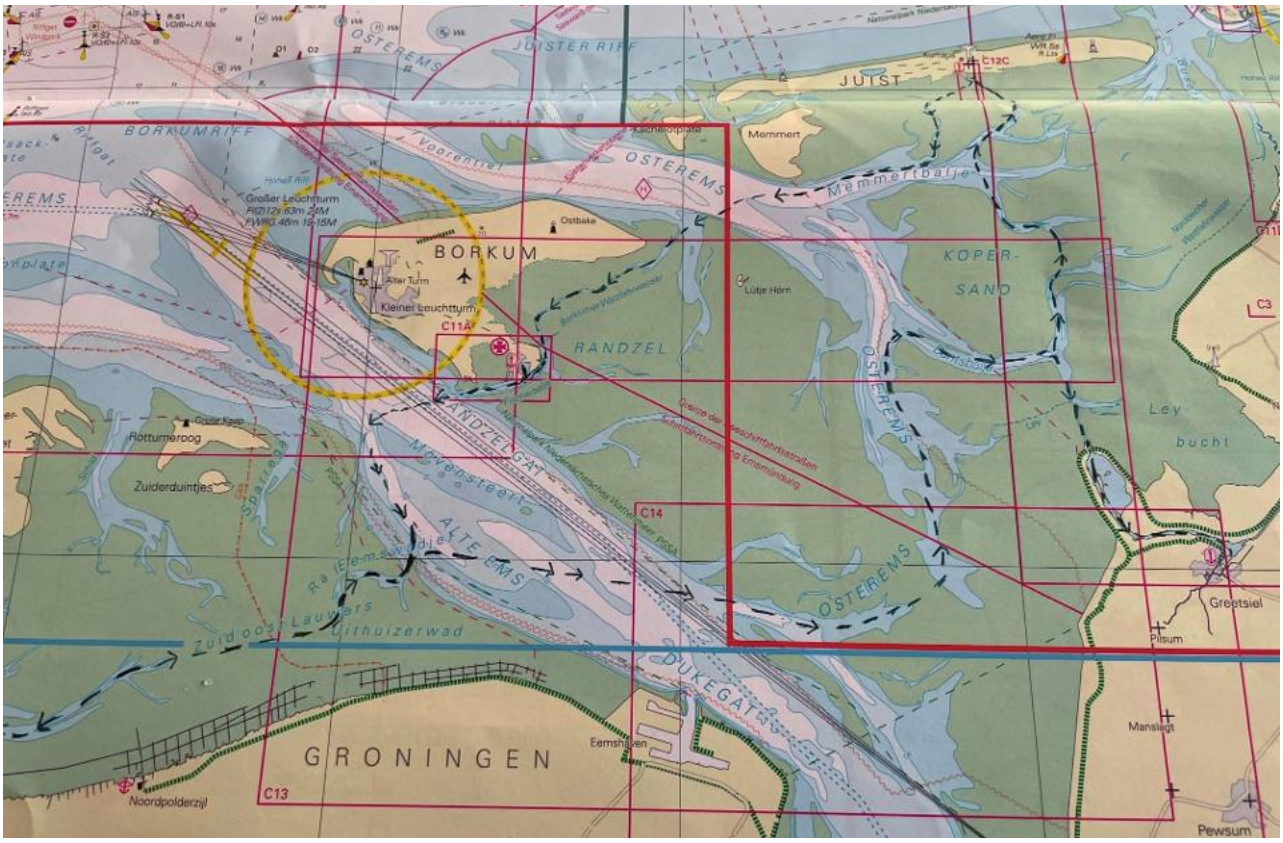

V-formatie over ons heen vliegt; we kunnen ze bijna aanraken. Het is het enige teken van leven in de grijze godvergeten oneindigheid. Het voelt desolaat en ik vraag me vertwijfeld af wat we aan het doen zijn.

Greetsiel

De wind is zo rusteloos, dat ik door het constant halen en vieren van de grootschoot geen last heb van de kou. Een half uurtje voor hoogwater komen we uit de Zuidoost Lauwers. Even draaien we bij en overzien de toestand. Voor ons golft machtig de Eems, hier feitelijk nog een zeearm. Nergens witte koppen. We zetten ons schrap en gaan oost voorliggen, onder de droogte Möwensteert door naar de Emshornrinne aan de overkant. Het valt mee. Prachtig op schema: de NNW-wind, golven en vloedstroom staan dezelfde kant op. Dus geen getijzee. Het gaat keihard over een deining die straks bij eb wel zal breken, maar nu nog gelijkmatig rijst en daalt. De wind is hier wat constanter en met een waterig zonnetje is het aangenamer dan tussen de banken. Een containerschip glijdt onaangedaan voorlangs naar Emden, we sturen slingerend over zijn hekgolf.
Ondanks dat de oversteek geweldig goed gaat, ben ik opgelucht als we op de kentering weer tussen de banken raken. Daar lijkt het of we bijna in Greetsiel zijn, daar ligt het... maar we kunnen niet meer door het verzande Ley afsteken en moeten nog een reusachtige bocht naar het noorden maken. We kruisen voorstrooms over een wantij van de Oostereems. Dan ruimwinds door de Bantsbalje en de Greetsieler Legde naar de mij onbekende zeesluis van Greetsiel, die lag er in mijn pubertijd nog niet. Eenmaal geschut, is het door het omdijkte natuurgebied naar de haven van Greetsiel nog een eind.

> “Die lag er in mijn puberteit nog niet

Na elf uur zeilen, komen we de hoek om en drijven uit in de oude vissershaven. Ik herken het direct, dit is waar we ook vijfenveertig jaar geleden aan de kade lagen. Mijn tocht kan niet meer stuk, ook al is er van de toenmalige vloot prachtige houten viskotters nog maar een handvol over. Greetsiel is een openluchtmuseum geworden. Door de kou echter, zijn er weinig toeristen en we genieten van de gemoedelijke sfeer. In een restaurant warmen we op met koffie en taart naast de zeekaart. Morgen naar Juist.

Juist

Het smalle eiland Juist ligt op 9 mijl afstand tegenover Greetsiel als een groen rupsje in zee. De zon schijnt behaaglijk we drijven op de stroom. Geen zuchtje wind. Zo avontuurlijk en koud het gisteren was, zo warm en blak is het vandaag. Dan maar op de motor. Aan bakboord staan de windmolens, masten, rookpluimen en blokkendozen van de Eemshaven schaamteloos op de horizon. Liever kijk ik naar stuurboord, daar ligt Nordeney en nog meer moois uit mijn jeugd.

>

“Nog meer moois uit mijn jeugd

Via een geultje komen we in de haven. Dan beseffen we dat het Hemelvaart is. Met het zonnige weer is heel speedbootvarend Norddeich uitgevaren naar Juist, er is een popmuziekfestival en de haven ligt propvol. Op de minst lawaaiige hoek van een steiger meren we af.

Met huurfietsen verkennen we het 17 km lange autovrije eiland. ’s Middags drinken we thee, helemaal boven in de glazen koepel van het indrukwekkende Strandhotel Kurhaus Juist. Het eiland is slecht 500 meter breed en vanaf het dakterras, waar we een dutje doen, hebben we prachtig uitzicht over Noordzee, eiland en Wad. Maar toch... ik mis iets. Volgens mijn geheugen was het dorpje op Juist heel idyllisch, bijna een halve eeuw geleden... Is alles zo veranderd? Zou de rest ook tegenvallen?

Misselijk

Tegen de avond krijgen we trek. Dwars door een muur van harde muziek en dansende mensen keren we terug naar de haven. Het is laagwater, alle boten ‘drijven’ op een glinsterende sliklaag of zijn daarin weggezakt. Geldt dat ook voor mijn randmeer? Mijn hart bonkt ineens als een bezetene. Hoe dom kan ik zijn? Op het bordje bij de haveningang - “Bei NW-Wind kann der Hafen trocken werden” - heb ik geen acht geslagen. Ik ren over de steiger naar mijn boot, wat natuurlijk zinloos is. Van ver zie ik de ellende al: doordat het water rond de hoek harder heeft gestroomd, ligt daar geen slik maar hard zand. Daarop staat het roerblad en daarop rust het volle gewicht van het achterschip.

Ik word misselijk, hoeveel kracht kunnen de vingerlingen, roer en blad hebben? Ik overweeg drie zwaarlijvige Duitsers te vragen op het voordek te gaan staan, zodat het roerblad wellicht voldoende ruimte krijgt om op te klappen. Het roer staat ook nog eens naar een kant, bij aan boord stappen is de kans groot dat er iets breekt. Wachten op hoog water lijkt ons toch de beste optie. We kunnen het niet meer aanzien en lopen terug naar het dorp, waar we in een café wat drinken. Alle scenario’s gaan door mijn hoofd. Na drie uur knarsetandend wachten op de vloed, die naar mijn gevoel eindeloos op zich laat wachten, gaan we weer, zinloos sneller lopend, naar de boot. Die drijft. Voor de zekerheid stapt Michiel eerst op de boeg. Voorzichtig stap ik ook aan boord en trek aan het ophaalkoord. Dan schiet het roerblad door zijn ‘dode punt’ omhoog. Gelukkig is het de afgelopen winter versterkt met Kevlar, de roerkop met Carbon. Ook de vingerlingen hebben de krachten weten te doorstaan. Er is niets kapot.

’s Avonds klinkt overal geruis en gesnor uit uitlaten van scheepskachels. Wij kruipen met veel kleren aan vroeg in onze slaazak, knus onder de dektent.

Belachelijk koud

Naar Borkum de volgende dag is een mooie zeiltocht langs het zonovergoten Memmert door de Osterems. In de Burkana-haven gunt de havenmeester ons een riante vingersteiger.
Na een lange fietstocht over het eiland lig ik ’s avonds in mijn slaapzak te plannen. Zover het weerbericht vooruit kan kijken blijft de wind oostelijk. We moeten de Eems over naar het Nederlandse Wad, niet blijven rommelen hier tot het weer omslaat.

’s Nachts houdt een windmolen met een kapot lager mij uit de slaap: grrrrrieuw.. grrrrrieuw... De wind giert door het want en Michiel snurkt. Om 5.00 uur gaat de wekker, de zon brandt zich een weg naar boven, maar de noordooster maakt het voor deze tijd van het jaar belachelijk koud en kraakhelder. Ik huiver en voel me brak, het getij echter is zoals altijd onverbiddelijk. Eruit. Met een staartje eb mee zeilen we door de Fischerbalje de Eems op. Met een tot windkracht 4 afgenomen wind gaat het hard, langs de noordelijke uitloper van de Möwensteert, naar de Oude Westereems, de Nederlandse kant.

Wachten op hoog water lijkt de beste optie

Die drijft

Droog

Voor de wind komen we een uur na laagwater bij de geul van de Zuid Oost Lauwers, een trechter van zand en nog eens zand. Aan weerszijde kijken groepjes meeuwen vanaf hoge zandbulten op ons neer. Verderop liggen de boeien plat op hun zij. Onder ons begint de kiel bedenkelijk te schuren. Zelfs voor een randmeer is het hier te droog. In dit vreemde woestijnlandschap gooien we het anker overboord terwijl een zeehond nieuwsgierig toekijkt. Met een ruk draait de boeg op de vloedstroom. Eindelijk tijd voor ontbijt en koffie.

Terwijl het water rijst, slinken de banken en wordt de geul breder en breder, het zicht weidser en weidser. Voor halftij staat de industrie van Eemshaven weer opdringerig op de horizon. Ik ga er met mijn rug naartoe zitten, mijn handen om een hete mok, ik wil alleen maar vogels, robben en wad. Weet je wat, peins ik? We laten de boot niet achter in Lauwersoog, we zeilen via Ameland door naar Makkum. We geven de westenwind geen kans...

Oktober

De boot staat weer op de kant en met mijn echtgenoot fiets ik een verkenningstochtje langs de Duitse waddenkust, op zoek naar geschikte hellingen voor "je weet maar nooit...". Vanuit Neuharlingersiel steken we met de veerboot over naar Spiekeroog. Als ik het dorpje binnen fiets, vallen de kwartjes. Hier ligt dat idyllische dorp! In mijn herinnering was het op Juist. Michiel heb ik onterecht een worst voorgehouden. Ik excuseer me waarop Michiel antwoordt: "Wat zou het, de hele zeiltocht was een uitstalkast vol lekkers".

"De hele zeiltocht was een uitstalkast vol lekkers"

Veranderende dieptes

Elk jaar ontvangen we weer de laatste diepte-informatie van Rijkswaterstaat. Op moment van verschijnen van dit blad hebben we slechts voorlopige informatie. Altijd is het weer spannend op te zien wat er veranderde; vooral waar het ondieper is geworden dit jaar. Dat is in ieder geval zo in het Scheurrak/Omdraai en de Glinder (-3 dm) en de Groningerbalg (-6 dm). Het Schuitengat en het Visjagersgaatje zijn vooral smaller geworden; hier is het zaak om het midden van het vaarwater aan te houden (voor zover de scheepvaart dat toelaat). Het blijft belangrijk om steeds de meest recente Wadvaarders-dieptestaat op Nautin te raadplegen of de dieptes in QuickTide.

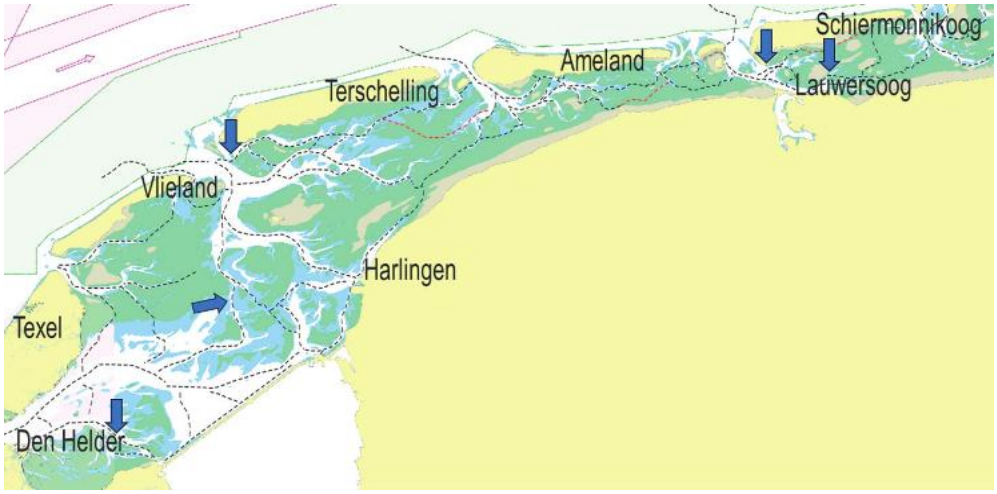

Houd overal de actuele dieptes in de gaten.

Door Robbert van der Eijk, secretaris

Wadvaardersdag 2024

Vaste prik is elk jaar dat op de vierde zaterdag van januari de Wadvaardersdag plaatsvindt en meestal in de Maritieme Academie in Harlingen. Zo ook dit jaar.

Vooraf was het voor bestuur en Academie even spannend of de dag zonder praktische problemen in de Academie kon plaatsvinden. Er hadden zich 'maar liefst 280 leden en gasten opgegeven, terwijl de Academie maar maximaal 250 in het gebouw mag hebben. Waar je andere keren hoopt dat iedereen komt, waren we nu opgelucht toen bleek dat we op 254 deelnemers bleven steken. Even goed was het passen en meten in de centrale hal en moest de lunch in twee groepen georganiseerd worden.

Overvolle zaal

De ochtend begon met een overvolle zaal en de directeur van de Maritieme Academie Arjen Mintjes heette iedereen welkom. Hij verwacht dat dit voor het laatst in dit gebouw zal zijn en dat we vanaf volgend jaar terecht kunnen in het nieuwe grotere gebouw dat ernaast verrijst.

Weerman Leo Kroon hield een lezing over in hoeverre het weer op de Wadden afwijkt van de rest van Nederland, Samengevat; minder warm, minder koud, zonniger, in de herfst natter en meer wind op het Wad dan op het land.

Warmer, kouder, zonniger, natter en meer wind...

Marleen Maarleveld van Waterrecreatie Nederland kwam de wisseltrofee terugbrengen en vertelde dat ze een zeilscheepje hadden toegevoegd aan de trofee. De wisseltrofee wordt sinds 1993 jaarlijks toegekend aan een persoon of organisatie die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor het vrij en verantwoord varen op de Waddenzee. In het verleden hebben bijvoorbeeld LNV Noord, het haventje Cocksdorp, KNRM, de Waddenunit en gemeente Schiermonnikoog de trofee een jaar in huis gehad.

Voor zijn inspanningen bij de haven Den Oever en zijn verbindende functie werd de trofee voor 2024 toegekend aan Jan Metselaar van de gemeente Hollands Kroon. Jan Metselaar nam blij verrast de trofee in ontvangst en sprak zijn waardering uit voor de coöperatieve functie van de kombergingsbijeenkomsten en de positieve rol die de wadvaarders spelen.

Voor het eerst sinds jaren was er weer een jeugdprogramma

Workshops en lezingen

Na de ochtendbijeenkomst konden de deelnemers kiezen uit acht workshops en lezingen die in de verschillende leslokalen van de Academie werden gegeven. Vanwege de hoge opkomst werd elke workshop tweemaal gegeven, verdeeld over drie periodes tussen half twaalf en half drie. Naast de drukbezochte workshops over het Duitse Wad, Rekenen met NAP en de aanpak van de waddendijk op Vlieland, waren er lezingen over vuilwater en droogtoiletten, de Swimway, de Erecode en de KNRM. Bijzonder was een workshop als kringgesprek om plannen te maken voor gezamenlijk tochten onder leiding van Noortje van Kempen en Bertien Broekhans. Zoals je in de nieuwsbrief nr. 4 en op de website kunt lezen, gaan er dit jaar inderdaad twee gezamenlijke tochten op het Wad georganiseerd worden.

De vaste onderdelen van de algemene ledenvergadering werden in een hoog tempo afgehandeld, zodat er ruim tijd was voor de werkgroep 2030 om hun advies aan bestuur en ledenvergadering over het beleid en de visie tot 2030 toe te lichten.

Maar voor het zover was moesten eerst nog de bestuurswisselingen plaatsvinden, zodat het nieuwe bestuur zijn plannen kon presenteren. Voor secretaris Robbert van der Eijk zat zijn maximale periode van negen jaar erop en tevens had voorzitter Rob Leemans aangegeven dat hij het na zes jaar tijd vond voor een opvolger. Met Michel Firet als secretaris en Hans Danel als voorzitter zijn twee ervaren opvolgers gevonden met een breed netwerk binnen de waddengemeenschap van bestuurders, be-

Een overvolle zaal met 254 leden

Workshop Duitse Wad

Lunch in de kantine van de Maritime Academie

Johan Visser wordt bedankt voor zijn jarenlange inzet

Kringgesprek over het plannen van een Waddentocht

De jeugd zingt in het Waddenlied

De jeugd speelt het waddenspel

Discussie in de zaal

Het bestuur anno 2024: Secretaris Michel Firet, voorzitter Hans Danel en penningmeester Peter Dotting.

heerder en gebruikers. Rob blijft nog wel een jaar als bestuurslid aan als wegbereider voor Hans Danel.

“Tijd voor een opvolger

Nadat Maarten Snel namens de werkgroep 2030 het adviesrapport had toegelicht, en de nieuwe voorzitter Hans Danel de plannen van het bestuur, waarin de adviezen zijn verwerkt, ontwikkelde zich een levendige discussie in de zaal, met als uitkomst dat de leden instemden met de plannen van het bestuur. Zie voor die plannen het artikel van het bestuur elders in dit blad.

Wadvaarderskalender

Tegen het eind van de middagbijeenkomst beklom Maarten Snel nogmaals het spreekgestoelte, maar nu om de nieuwe Wadvaarderskalender te presenteren en een aantal afgedrukte exemplaren aan het bestuur aan te bieden. Sinds een aantal jaren is de wadvaarderskalender terug van weggeweest met foto’s, ingestuurd door leden, en de getijdengegevens van, naar keuze, Harlingen of Lauwersoog en januari 2025 als dertiende maand. Iedereen kan de kalender downloaden vanaf wadvaarders.nl.

Tijd om drie mensen te bedanken

Dan is het tijd om drie mensen te bedanken voor hun inzet omdat ze hun functie neerleggen. Rob Leemans wordt als afgetreden voorzitter met mooie woorden toegesproken door bestuurslid Johan Weijland en Robbert van der Eijk als afgetreden secretaris door zijn opvolger Michiel Firet. Beiden krijgen de traditionele scheepbel. Speciale aandacht is er voor Johan Visser van de Maritieme Academie. Omdat hij met pensioen gaat, wordt hij bedankt voor zijn inzet om de logistiek en de keuken in goede banen te leiden tijdens vele wadvaardersdagen.

De middag wordt afgesloten met de kinderen die de hele dag met een jeugdprogramma hebben meegedaan en tot slot het Waddenlied (tekst: Ciska van Geer) ten gehore brengen onder leiding van Herman Buiskool en Dolf Siere op gitaar.

Door Lex van Gijsel, 'Dino'

De Waddenunit uitgelich

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

Veel Wadvaarders zullen ze wel hebben zien varen, al dan niet bewust: de schepen van de Waddenunit. Maar wat is dat eigenlijk, de Waddenunit, en wat doen ze op het Wad. Altijd leuk om te weten, toch? Ik vraag het aan Jan Willem Zwart, die als teamleider de vier schepen onder zijn hoede heeft.

Jan Willem op het Wad

Jan Willem is een geboren Fries en ging vroeger met zijn ouders vaak naar Oosterend op Terschelling. Daar is hij, naast windsurfen, ook samen met eilanders actief bezig geweest met het uitzetten van vislijnen, en gefascineerd geraakt door de boswachters die op brommertjes over de Boschplaat reden. De ambitie om boswachter/jachtopziener te worden was geboren. In zijn hele carrière heeft de natuur dank ook centraal gestaan, beginnend met een opleiding aan de tuinbouwschool. Als directeur van Botanische tuin De Kruidhof, in zijn geboorteplaats Buitenpost, heeft hij het groen en de planten gecombineerd met het werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Later kwam er een vacature voorbij bij Natuurmonumenten op Schiermonnikoog, coördinerend boswachter. Jan Willem heeft daar nader kennis gemaakt met de Wadden en het belang van het getij, bepalend voor het hele ecosysteem. "Vanuit Natuurmonumenten was ik naast Schiermonnikoog ook beheerder van Griend. Ik heb er mogen overnachten, en ben bezig geweest met o.a. vogeltellingen en het klaarmaken van het wachtershuisje, voordat de eerste sternen komen."

> "Vaak worden we verward met Rijkswaterstaat

Toen kwam ik al in aanraking met de Asterias

De Krukel uit Lauwersoog

“Het zijn doorleefde natuurmensen

“Door mijn werk op Griend kwam ik toen al in aanraking met één van de schepen van de Waddenunit, de Asterias uit Harlingen, die vrijwilligers in het kader van gastheerschap/vogelwachters naar Griend brengt. Sinds 2022 jaar ben ik nu teamleider en geef ik leiding aan de bemanning van alle vier de speciaal voor de Wadden aangepaste schepen. Dus naast de Asterias (Harlingen), ook de Phoca (Den Oever), de Krukel (Lauwersoog) en de Harder (Eemshaven). De bemanning bestaat uit doorleefde natuurmensen die alles weten van de Wadden; elk plekje kennen ze. Ze zijn de oren en ogen van de Waddenzee, en zien ook elke verandering die daar optreedt. Ik vaar regelmatig mee en het is mooi om te zien dat het water op het west-Wad er anders, helderder en blauwer, uitziet dan op het oost-Wad, bruin en modderachtig.”

De Waddenunit is al meer dan twintig jaar geleden ontstaan vanuit de behoefte aan een toezichthoudend orgaan bij Staatsbosbeheer. Later is deze verantwoordelijkheid overgeheveld naar het ministerie van LNV (destijds landbouw en visserij). De Waddenunit fungeert voor die overheid steeds meer als de ogen en oren op het Wad en is een spin in het web tussen alle organisaties die zich bezighouden met het Wad.

“Er is een heel goed overzicht van wat er zich allemaal afspeelt. En dat is nogal wat. Er verandert op dit moment veel omdat Rijkswaterstaat de functioneel beheerder is geworden van Natura 2000 gebieden. Dus ook op het Wad, waardoor er koppelingen ontstaan met wettelijke taken en doelstellingen op het gebied van vaarwegen en Natura 2000 gebieden. Daarnaast zijn er ook overheden (provinciën, EZK, LNV) die vergunningen verstrekken, waar toezicht en handhaving nodig is. Die taken zijn verenigd bij de Waddenunit, samen met wettelijk voorgeschreven onderzoekstaken zoals monitoring van schelpdieren en vissen, tellen, meten, wegen etc. Ook wordt samengewerkt met Sovon, t.b.v. het monitoren van vogelpopulaties. Er wordt ook geboerd op het Wad, mosselbanken bijvoorbeeld, waar sanitaire controles nodig zijn op ecoli- en andere bacteriën. De waarnemingen worden vergaard bij waarneming.nl, Sovon en de rijks-databanken en bij onszelf. En eventueel zijn die opvraagbaar. In de evaluatie Natura 2000 (te zien op de site van RWS) is heel veel van die data gebruikt.

De Waddenunit helpt zelfs bij het uitzetten van mosselpercelen, waarbij de exacte locatie van de percelen van groot belang is. We zien ook toe op de kokkelvisserij die alleen nog gebeurt door handkokkelaars, maar wel in vastgestelde gebieden.”

“De Waddenunit is ook bevoegd als toezichthouder en opsporingsambtenaar (BOA’s), en kunnen daar waar nodig handhaven. Maar we zetten ons liever in als ambassadeur om aan de voorkant te zorgen dat e.e.a. goed voor de natuur verloopt. We zien dat de kennis van de gebieden en de regels vaak wel bekend zijn, en als iemand de grenzen overschrijdt is dat meestal geen opzet.”

“Vaak worden we verward met de schepen van Rijkswaterstaat, omdat de schepen dezelfde kleuren hebben. Dat komt omdat al die schepen onder dezelfde Rijksrederij varen. Het verschil is dat er bij ons in grote letters “Waddenunit” op de schepen staat.

Waar RWS met de betonningsdienst vaarwegen en verboden gebieden (gele tonnen, art. 461) afbakent, doen wij (LNV) dat met TBB-borden (Terrein Beperkend Beheer, art. 2.45) voor kwetsbare gebieden met de tekst 'Kwetsbaar gebied, verboden toegang'. Deze hebben telkens een ecologische onderbouwing en worden eens in de vijf jaar herzien."

Jan Willem vaart regelmatig mee

"TBB-gebieden zijn uiterste redmiddel

"Waar de TBB-gebieden als uiterste redmiddel gelden om een gebied te beschermen, vormt de Erecode (kijk, geniet en respecteer de natuur) een prachtig instrument die een belangrijke verbinding vormt tussen overheden en mensen die van de natuur genieten. Sommige gebieden verdienen het om met rust gelaten te worden, dus dan maar niet met de zeehond op de foto, etc. Er is een aanzet gegeven tot de opzet van een beleidskader waarin leefbaarheid en natuur samengebracht worden, maar niet ten koste van de natuur. Het is voortdurend wikken en wegen. En daarom goed dat er overleggen zijn, zoals de kombergingsbijeenkomsten, waar ook de Wadvaarders bij aangesloten zijn, waar een eventueel nieuw TBB-gebied met inspraak wordt vastgesteld."

Met name de hoeveelheid bezoekers van het Waddengebied baart Jan Willen zorgen: "Zo heeft visitwadden.nl al veel dronebeelden van de website gehaald, om het stimuleren van drone-gebruik op de Wadden te beperken. Ze willen zich meer en meer profileren als een duurzame toeristenorganisatie, en dat zie ik graag. Met verleiden en begeleiden moet je ook veel kunnen bereiken."
Maar wie beslist nu eigenlijk tot hoever je kunt gaan met het toelaten van de mens in het natuurgebied? "We moeten meer instrumenten ontwikkelen om de verstoring op de natuur te kunnen meten, zodat we gerichter kunnen beperken en toelaten. We moeten het ten slotte 'met elkaar' doen op de Waddenzee. En het zou mooi zijn als de Erecode zo goed zijn werk doet, dat we daar niet meer op hoeven toe te zien."

Moeten wij ons zorgen maken?

Moeten wij ons als Wadvaarders zorgen maken dat er steeds meer gebieden worden afgesloten? Jan Willem: "Ik denk niet dat er wat dat betreft veel gaat veranderen, maar de Erecode en de strikte naleving daarvan wordt steeds belangrijker. De inzet van meer Wadden-ambassadeurs, zoals bijvoorbeeld de Wadvaarders, en het vergroten van de bewustwording kan daartoe bijdragen."

Als je nu dus een boot van de Waddenunit tegenkomt, dan weet je wat die daar doet. Zwaai dan vriendelijk naar ze. Het zijn gepassioneerde natuurliefhebbers, zoals wijzelf. En houd je aan de Erecode, maar dat deed je natuurlijk al.

Heb je vragen en wil je contact, dan kun je naar de website van de Beheerautoriteit Waddenzee: https://www.beheerautoriteitwaddenzee.nl/ contact of mail naar: info@behautwad.nl

**Vanuit de gedachte dat meer kennis van wat je ziet ook leidt tot meer beleving, belicht deze rubriek planten, dieren of objecten die je tegen kunt komen op het Wad.
Je vraagt je af wat het is, of je weet wat het is, maar wilt er iets meer over weten.**

Kiezelwier

Kiezelwieren

Als je bent drooggevallen en over een plaat loopt, zie je heel vaak een bruinige waas over het zand liggen. Het zijn kiezelwieren, eencellige algjes van een tiende millimeter klein, opgesloten in een doosje met een dekseltje van kiezel, zand dus. Onder de microscoop hebben ze de meest fantastische geometrische vormen, van banaan- en staafvormen tot stervormen en schijven en stekelige bolletjes. Bekijk de vele afbeeldingen maar eens op internet.

Deze benthische diatomeeën, zoals ze officieel heten, vormen een zeer belangrijke energiebron voor het complete voedselweb in de Waddenzee, van roeipootkreeftjes en wormen tot wadvogels omdat ze de energie van de zon vastleggen; ze zijn als het ware de zonnepanelen van het Wad. Voor veel wad organismen vormen kiezelwieren een belangrijk deel van het hoofdvoedsel.

De kiezelwieren maken suikers aan en vormen zo een plakkerige laag op de bodem, de bruine algenfilm die je op een plaat ziet. De film zorgt ervoor dat het slik en de algen niet wegspoelen door de golfslag.
Als de plaat door het opkomend tij begint onder te lopen, wringen de kiezelwieren zich tot enkele mm de bodem in zodat ze niet wegspoelen. Als de plaat weer droogvalt kruipen ze weer naar boven.

Steenloper

De Steenloper is een vogel uit de familie strandlopers en snippen die je op het Wad vaak tegenkomt. En het is dan meteen duidelijk waar zijn naam vandaan komt, want je vindt ze met velen bij elkaar op de stenen op dijken en strekdammen, druk op zoek naar voedsel. Ze keren stenen om, om te zien of daar iets eetbaars te vinden is. De Engelse naam is dan ook 'turnstone'. Ze eten schelpdieren, visjes, garnalen, maar ook zeewier en planten. De tekening is zeer kenmerkend, van onderen wit, de vleugels zijn oranjebruin met zwart en feloranje poten. Tijdens de vlucht verschijnen opvallende witte strepen op de vleugels.

Het is bekend dat ze goed toneel kunnen spelen. Als het nest met eieren en jongen bedreigd wordt door o.a. meeuwen en vossen doen ze namelijk net of ze een gebroken vleugel hebben, om de vijand weg te lokken bij het nest.

De strandloper broedt in arctische gebieden zoals Noord-Scandinavië en Spitsbergen en overwintert in zuidelijker delen van Scandinavië en West-Europa. Als je hem in Nederland ziet, is dat vaak op doortocht naar Zuid-Afrika. Daarbij vliegen ze zo'n 1000 km per dag op een totale route van soms meer dan 20.000 km.

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

Mooiste routes Top 10? Check onze site!

Voor veel Wadvaarders is (verantwoord) buiten de geulen varen iets wat we graag doen en willen blijven doen. Heb je inspiratie nodig voor nieuwe droogvalplekken, of routes: check op wadvaarders.nl en open de menubalk 'Varen op het wad'.

Van de Richel naar het Amsteldiep: van droogvalplek naar droogvalplek

De Vliestroom hoef je niet te nemen: je kunt buiten de geul op het Inschot aan gaan varen (IN 1A). Vandaar vlieg je nog zo'n 6 NM met de stroom mee naar de SO 38 in de oude Vlie. Het zal nu rond hoog water zijn: genoeg water om de geul in zuidwestelijke richting te verlaten en te mikken op de scheidingston T 28-SO 1 in de Texelstroom. Waarschijnlijk is het dan inmiddels vallend water en heb je weer de stroom mee richting de Bollen. Hoewel ze niet te missen zijn, is het toch goed uitkijken naar waar de vele mosselzaadvanginstallaties (MZI's) zich bevinden in dit gebied ten zuiden van de Texelstroom. Tegelijk moet je met dit afgaande tij ook je dieptemeter in de gaten houden want er zijn hier ook een paar kleine ondieptes. Ben je nog op tijd dan is de route over de Bollen een stuk korter dan het volgen van de geul via het Gat van de Stier (en het scheelt je tegenstroom op het Malzwin). Voordat het biertje open kan aan het eind van het Amsteldiep nog even scherp blijven bij het invaren daarvan. Er is hier een behoorlijke dwarsstroom en de tonnen van de Wierbalg zetten je makkelijk op het verkeerde been: vanaf de W3 moet je pal zuid blijven koersen en de W-tonnen oost van je laten. Maar heb je die hindernis genomen dan kun je hier perfect je anker uitgooien en wachten op laag water. Het is mooie harde grond, en goed beschut terwijl de vuurtorens Lange Jaap (Den Helder) en Eierland (oostkant op Texel) over je waken.

Waddenzooi

Wat hebben een hijskraan, donsjassen, koplampen, verfrollers, waterkokers en droogrekken met elkaar gemeen? Helaas het treurige feit dat ze in groten getale nog ergens rondzwerven op het wad of dicht onder de Noordzeekust tussen Terschelling en Schiermonnikoog.

Op 2 januari 2019 verloor de MS Zoë zo'n 340 containers, met een equivalent van 3,2 miljoen kilo aan spullen. Vijf jaar na dato is de trieste constatering dat daarvan nog 800 miljoen kilo op of onder het zand van de zeebodem ligt. Of uitgedrukt in objecten: van de naar schatting 6000 stuks zijn er maar 1800 geborgen en vernietigt. De verantwoordelijke reder beschouwt dit nu als zwerfafval en is gestopt met opruimen, omdat, naar hun zeggen, de CO^2 uitstoot van de scheepsdiesels die hieraan meewerken meer vervuilt dan er nog winst met een schonere bodem te behalen is.

Bekijk op NPO Start (Fryslân Dok) de onthutsende documentaire Waddenzooi (2 delen) die verhaalt over hoe het opruimen in zijn werk is gegaan. Daarbij hebben de eilanders en vissers een grote

rol gespeeld. Ook geeft het een inkijkje in het belang van de containervaart. De conclusie daarvan is dat de kans op nog meer rampen van dergelijke omvang aanzienlijk is. Helaas.

Verdronken nederzetting ontdekt onder het Duitse wad

Dat de waddenbodem vele geheimen met zich meedraagt is bekend. In dit geval gaat het om een geheim dat al vanaf 1362 bestaat. Volgens overlevering overspoelde toen de Sint-Marcellusvloed een aantal nederzettingen op het Duitse wad waar vermoedelijk duizenden mensen bij om het leven kwamen. Dankzij moderne geofysische technieken zijn recent de kerkrestanten ontdekt van een middeleeuwse landbouwdorp Rungholt. Ooit door de beroemde Amsterdamse kaartenmaker Johannes Blaeu ingetekend in een waterkaart.

Rondom deze nederzetting bevinden zich op de zeebodem nog restanten van dijken, sloten en waterputten. Nu een unieke vondst, maar met de huidige en te verwachten stijging van de zeespiegel zullen er spijtig genoeg de komende decennia minder van deze bodemvondsten bij komen.

Wadvanwaarde... en begin bij jezelf

Wie googelt op het woord 'wadden' krijgt een tsunami van organisaties in beeld. Veel sites en clubs hebben een recreatieve inslag, anderen richten zich meer op beleidsmakers, weer andere hebben invalshoeken als natuurbescherming, visserij of zelfs geologie.
Wadvanwaarde(.nl) is een netwerk van bedrijven in de 'noordelijke klei', zoals ze zelf zeggen. De kern van de zaak: het ontwikkelen van duurzame producten die gemaakt worden van lokale, hernieuwbare en afbreekbare materialen. Daarmee streven ze na een gesloten cirkel (closed loop) van materiaal tot product-einde te maken. Het uiteindelijke doel: een plasticvrij Waddengebied. Dit is uiteraard niet iets dat op korte termijn gerealiseerd is, maar wel een streven waar 'niemand' op tegen kan zijn.

De gevleugelde woorden 'verbeter de wereld, begin bij jezelf' zijn uit 1958 en bereiken daarom bijna de pensioengerechtigde leeftijd. Niettemin zijn ze nog super actueel. Op de site van Wadvanwaarde staat er een (onvermijdelijk) rijtje van tips 'wat jij kan doen' én een aantal unieke, duurzame en micro-plasticvrije producten. Om ergens te beginnen...

Nieuw: QuickTide heeft een uitgebreide handleiding

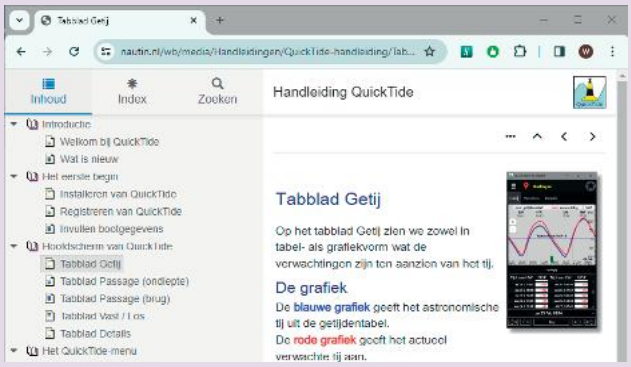

Nieuw dit seizoen: QuickTide heeft een uitgebreide handleiding gekregen. Je vindt deze handleiding op de Nautin-website (nautin.nl/quicktide).

Met wat goede wil is de handleiding zelfs op een telefoon te raadplegen.
Gebruik hiervoor deze QR-code. Houd de telefoon eventueel horizontaal voor betere leesbaarheid.

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

Gewezen steigers op de Vliehors, foto Lex van Gijsel

Door Johan Pragt, 'Flabbergast'

Stroom onder het zwaard

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

Het waait op het Wad schijnbaar(!) altijd anders. Als op het Lauwersmeer net allemaal kan met de wind, dan zit er bij ons een rif in als we de sluis uit het zoute water op gaan. Dat komt misschien door de dijk die wat luwte geeft op het meer, maar bij zuidenwind valt die theorie om.

De echte verklaring: het is allemaal schijnbare wind. En als je die schijnbare wind wat in het snotje hebt, dan kan je hier tot wel driemaal van profiteren. En andersom: als je het niet in de gaten hebt, kan het tot drie keer tegen je werken.

Stroom onder het zwaard is een uitdrukking die in mijn geheugen is gebrand tijdens een stroomtraining in Zeeland, lang geleden in de jeugdwedstrijdboot Vaurien. Daar werden we klaargestoomd door top-Vaurien zeilers, die de subtop opleidde voor WK's in het buitenland, zoals bij Bretagne (giga-verval van 12 meter, gierende stroom 3-4 knoop). Stroom onder het zwaard (of je kiel) is een begrip dat veel oplevert, waarbij je eigenlijk geen vectorwiskunde nodig hebt.

(De uitdrukking roept wellicht nog vragen op. Stroom onder het zwaard komt van de benedenwindse kant, en stroom boven het zwaard van de bovenwindse kant, red.)

Geen diepgaande theorie met ontbinden in vectoren, maar gewoon een praktijkervaring tijdens een zeiltocht van Terschelling naar Harlingen.
De tocht begon bij Engelsmanplaat, waar we maar kort voor hoogwater weg konden en met zuidenwind 3-4 Beaufort langs Ameland, door de Blauwe Balg, Oosterom, de haveningang van Terschelling aan stuurboord laten liggen en vlak na de Slenk het anker uit voor een tijstop (en bootjes kijken) bij de westpunt van Terschelling. Zo gauw het water opkomt kunnen we dan verder door het Schuitengat naar het Stortemelk en bakboord uit naar Harlingen. Met mijn ongeduld en verwaarlozend dat de stroom altijd langer doorloopt dan het officiële laagwater, halen we wat vroeg het anker op. Met een lange stuurboordslag en nog uitgaand tij, stromen we door de kromme geul van het

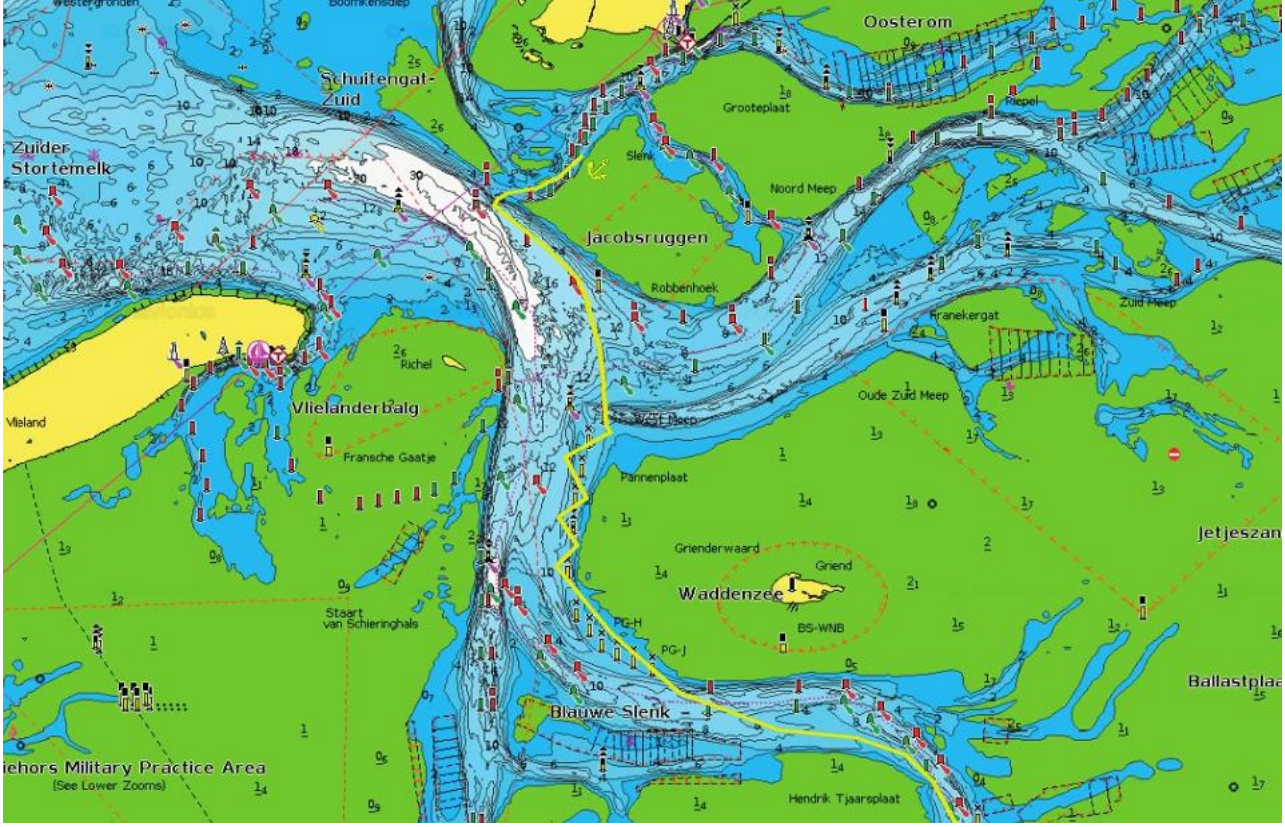

“Geen tijd om de stroomtabel erbij te halen

Schuitengat naar het Stortemelk. Daar gaan we overstag, vlak voor de armada die vanuit Vlieland komt en met de laatste eb het Stortemelk op zijn gegaan. De stroom staat nog tegen en we kunnen over bakboord net langs de Jacobsruggen (bank) richting West Meep.

Grote vraag is: wanneer draait de stroom en waar draait ie het eerst.

Geen tijd om nu de stroomtabel erbij te pakken, dus gewoon wat filosoferen wat logisch is. Dat die West Meep nog een tijdje doorstroomt naar buiten is wel logisch, daar zit zo'n bak water achter tot diep op het Wad. Het is even de vraag wat er gebeurt in de buurt van het Franse Gaatje, draait ie daar eerder? Dan moeten we een klapje maken en over stuurboord naar de westkant van de geul.
Maar “Stroom onder het Zwaard” van de West Meep moet toch ook voordelen geven? We varen met een Z-ZW wind rond de 150° toch maar door. Langzaam kunnen we wat oploeven naar zelfs over de 170°; de wind wordt echt gunstiger. Ook lijkt de wind wat toe te nemen. En, alleen zichtbaar op de gps, ondertussen worden we door de stroom naar West gezet. Best gunstig allemaal. Gewoon doorgaan. Zo koersen we aan op de rand van de bank van Griend. Laat de wind zo blijven en met een klein tussenklapje zouden we de Blauwe Slenk moeten halen. Maar dat gaat natuurlijk niet door: vlak bij de plaat draait de wind tegen, neemt wat af en we moeten nog een flink aantal keren overstag om in de Blauwe Slenk uit te komen. Logisch: we zijn de West Meep overgestoken en de stroom onder het zwaard is daarmee verdwenen en veranderd in nog steeds een staartje stroom tegen en we houden flink de binnenbocht aan. Vanaf hier is het bezeild naar Harlingen. Toch goed dat we niet die hoogteklap hebben gemaakt naar het Franse Gaatje, dikke kans dat het daartegen stond net als hier en zeker geen stroom onder het zwaard.

Moraal van het verhaal: Stroom mee is ideaal, stroom tegen dan weer niet. Stroom onder je zwaard (kiel) is ook best prima (driemaal), zeker als je aan de wind zeilt/laveert: de (schijnbare) wind draait gunstig doordat er een component bijkomt die je hoger laat zeilen, de wind wat laat toenemen en je ook nog de goede kant op duwt. Met stroom boven je zwaard (kiel) in een kruisrak ... driemaal tegen.

Op het Wad komt er letterlijk een dimensie bij: eb en vloed en daardoor stroom en daardoor schijnbare wind die kracht en richting verandert. Een heerlijke zeil uitdaging.

Deze tocht is gezeild in met een Dragonfly 920 trimaran, maar voor elk ander zwaard- of kielboot geldt globaal hetzelfde qua stroming en schijnbare wind.

Door Bertien Broekhans, bestuurslid

Van de bestuurstafel

We houden jullie graag op de hoogte van de activiteiten van het bestuur en de werkgroepen.

Om te beginnen, het bestuur is gewijzigd op de Wadvaardersdag. Rob Leemans en Robbert van der Eijk hebben het stokje overgegeven aan Hans Danel en Michiel Firet. Over en door Hans kun je meer lezen in de column van de voorzitter. Michiel hoopt ooit de rolinvulling van Robbert te kunnen evenaren. Hij heeft jarenlang voor Staatsbosbeheer gewerkt aan de opgaven van het Waddengebied. Zijn inhoudelijke kennis en zijn netwerk zijn echt een verrijking voor het bestuur en de vereniging.

De keuze van actuele onderwerpen is mede ingegeven door het advies van de werkgroep 2030. Daarover werd in het najaarsnummer al bericht. De missies van de vereniging zijn weer even scherp neergezet. En de werkgroep heeft voorstellen gedaan over hoe het bestuur daar de komende jaren aan kan werken, en de leden daarin mee kan nemen. Het advies kun je vinden op de website. In navolging van dat advies zal het bestuur het komende jaar werken aan een duidelijk beleidsprogramma. Op alle punten van de missie, wil het bestuur komen met een aanpak, die concreet wordt uitgewerkt in een traject. Daar ga je dus meer van horen.

> “De missies zijn scherp neergezet

Scan de QR om naar het adviesrapport te gaan:

De focus van de vereniging blijft natuurlijk op belangenbehartiging om ervoor te zorgen dat we zo vrij en verantwoord mogelijk kunnen varen. Daarnaast is het advies om ook meer verenigingsactiviteiten te (laten) organiseren. Een voorbeeld daarvan dat op de Wadvaardersdag gestalte kreeg zijn de Wadvaarders-tochten die dit jaar georganiseerd worden.
Afgelopen maanden heeft het bestuur zich beraden over het maatschappelijke debat over de Waddenzee als rechtspersoon, en het planologische proces ‘Meer ruimte voor defensie’, onder meer in het Waddengebied.

- De vereniging onderschrijft dat mensen plichten naar de natuur hebben. De bedoeling is dat de waarden van de Waddenzee worden erkend en bij besluitvorming en uitvoering volwaardig een rol spelen. Daar zet de vereniging zich voor in. Net als de minister van Natuur en Stikstof, vindt de vereniging Wadvaarders de Waddenzee als rechtspersoon overbodig en onwenselijk. Omdat we betrokken zijn bij de ontwikkeling van het Beleidskader Natuur zoeken we met andere partijen naar een passende verhouding mens-natuur. Als fervente wadvaarders streven wij naar het behoud van een zo toegankelijk mogelijke Waddenzee voor - trage - recreatieve vaart. Het is immers de ruimte en de natuur waar wij zo van genieten.

- De duurzame balans tussen recreatie en natuurbescherming staat ook centraal in de ingediende zienswijze over Ruimte voor defensie. Daar bepleiten we om de oefencapaciteit die in Nederland ingevuld moet worden, zo te plannen en uit te voeren dat dat minimale impact heeft op de natuurlijke omgeving én onze recreatieve activiteiten. Door onze zienswijze in te dienen, zullen we ook in het vervolgproces onze stem kunnen laten horen.

Tot slot het Actiefonds: dat zal dit jaar worden ingezet ten behoeve van extra ledenactiviteiten en zaken die Bakens kunnen ondersteunen. Denk bij dat eerste aan bijvoorbeeld leerzame webinars. Bij dat laatste aan onderzoek en opdrachten die echt een impuls kunnen zijn om ‘vrij en verantwoord varen’ te borgen of stevige zet kunnen geven. De voorstellen zijn nog in ontwikkeling. In beeld zijn voorstellen voor het versterken van

foto: Marc van der Chijs (CC BY-ND 2.0 DE

het ambassadeurschap van leden van de Wadvaarders, het bevorderen van de toepassing van de Erecode.
Ook is aandacht gevraagd voor veilige aanlegmogelijkheden en de betekenis van een adequaat betonningsstelsel en handhaving daarbij.
Natuurlijk is het van belang om de kennis over het ruimtegebruik van zeezoogdieren te vergroten. Daarmee kunnen we onderbouwen wat de beste balans tussen natuur en trage recreatievaart is. Zo kunnen we de relevantie van slimme zonering agenderen bij beheerders.

Wordt vervolgd.

Varen zonder sporen na te laten (Van Roon & Buiskool 1991)

Door Robbert van der Eijk

Belang van de route Waa

Sinds 2014 wordt er dynamische zonering toegepast op het gebied Terschellingerwad om zo een veiligere vaarroute te hebben dan door de meer noordelijk gelegen Blauwe Balg. Om onduidelijke redenen noemt iedereen het gebied de Waardgronden, maar de oorspronkelijke Waardgronden zijn nog steeds onderdeel van het wad onder Vlieland. Pas in 2020 verscheen de aanduiding Waardgronden op de vaarkaarten als het gebied tussen het wantij in de Oosterom en de uitloper van de Kromme Balg. Als het gaat om de route Waardgronden vergis je dan niet.

Het gaat om een vaarverbinding tussen Harlingen of Terschelling en Ameland en sowieso voor de vaarverbinding tussen het westelijke en het oostelijke wad.

Als ik de optie buitenom de zee op via het Westgat naar het Borndiep buiten beschouwing laat, dan heb je om van west naar oost te varen in principe de keuze uit drie routes: (1) de noordelijke route Oosterom - Blauwe Balg - Borndiep visa versa, (2) de zuidelijke route Kimstergat - Vingegat - Kromme Balg en (3) sinds 2014 gedurende een deel van het jaar de route westelijk Oosterom tot het wantij - nieuwe route Waardgronden - Kromme Balg.

De noordelijke route via de Blauwe Balg is voor veel wadvaarders niet aantrekkelijk als er deining staat in het Westgat en Borndiep, ook al is het kortste verbinding tussen West Terschelling en Nes.

De zuidelijk route ligt voor de hand voor wie tussen Harlingen en Ameland wil varen, maar is geen logische keuze als route tussen Terschelling en Ameland. Bovendien moet je zowel het wantij van Kimstergat, Vingegat en Zwarte Haan passeren. En dat kan lastig zijn om in één trek te volbrengen: volgens Quicktide kon je als je 50 cm diep steekt op 1 maart van dit jaar tussen 12:14 en 13:16 uur over de wantijen van Kimstergat en Vingegat en alleen tussen 13:12 en 14:16 uur over het wantij van het vaarwater van Zwarte Haan. Dat is een afstand van 7 à 9 mijl en dus is van west naar oost haalbaar in de (ongeveer) twee uur die je er voor hebt. Maar van oost naar west heb je maar één uur om de wantijen van Vingegat en Kimstergat te passeren, waarbij je via de oostelijke uitloper van de Kromme Balg moet zijn gekomen, want het wantij bij de Zwarte Haan is dan al te ondiep.

“Een welkom alternatief

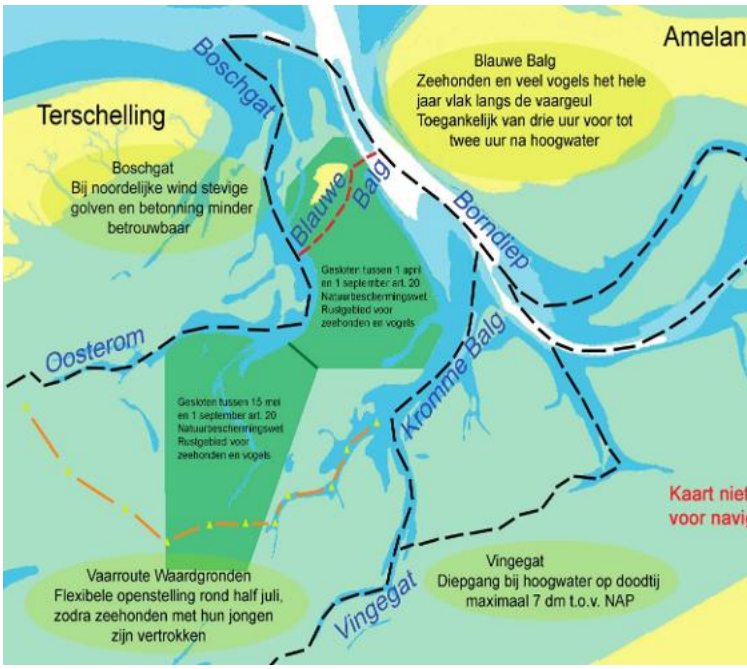

De route via westelijke Oosterom - het Terschellingerwad / Waardgronden - Kromme Balg is dan een zeer welkom alternatief: op 1 maart had je tussen 10:02 en 15:40 uur, dus ruim vijf uur de tijd om de route tussen boei O 44 en KB 7 te overbruggen via de gele tonnen WG-BNB 1 en WG-WNB 2.

rdgronden

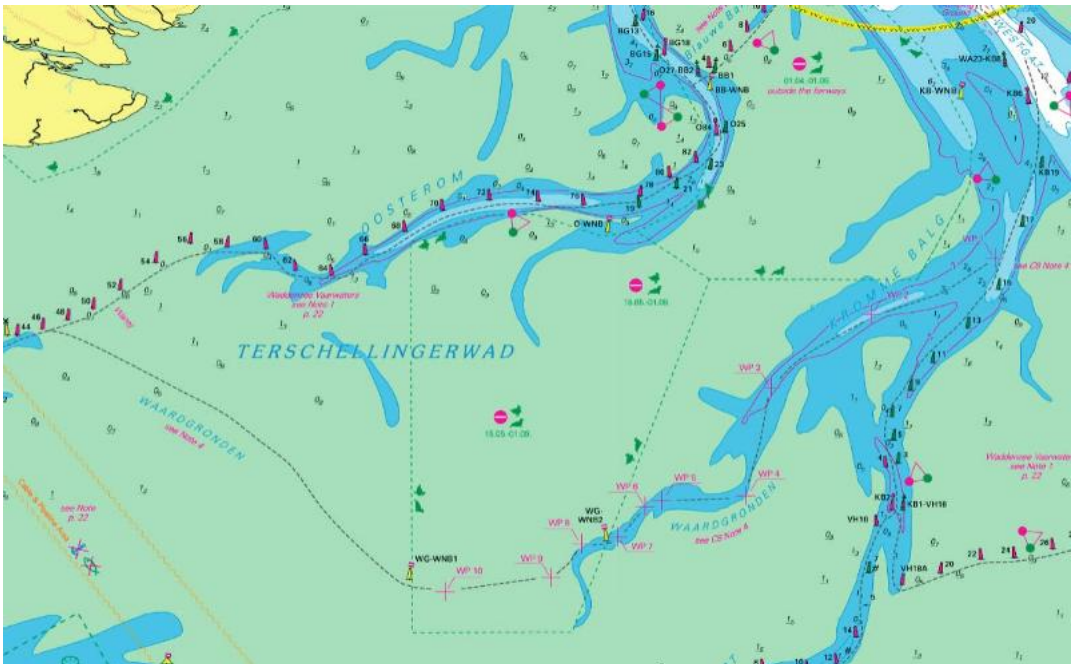

Van 3 uur vóór tot 2 uur na HW Nes...

Maar een groot deel van het Terschellingerwad is afgesloten gebied (zgn. Art. 2.5-gebieden), zodat de zeehonden in alle rust de pups kunnen zogen. De gele tonnen WG-WNB1 en WG-WNB2 geven grenzen van het afgesloten gebied aan.
Vanaf eind mei tot in juli worden pups gezoogd en in die tijd mogen er geen schepen in de buurt komen. De route wordt pas opengesteld als de zeehondenpups uit dat gebied zijn verdwenen. Het schip de Krukel van de Waddenunit houdt de ontwikkelingen in de gaten en geeft het door als de pups gespeend zijn en zijn vertrokken naar dieper water en de Noordzee.

Via Nautin en de nieuwsbrief BaW worden de wadvaarders op de hoogte gebracht dat voor de rest van het seizoen de route van drie uur vóór tot twee uur na hoogwater Nes is opengesteld. De laatste jaren is het steeds in de eerste helft van juli geweest dat de route werd vrijgegeven. Het is wel vreemd dat voor hoogwater wordt gerefereerd aan Nes en niet aan West-Terschelling, want het tijdstip hoogwater West-Terschelling verschilt van het feitelijk hoog water tussen de gele boeien meestal niet meer dan 10 minuten, terwijl het pas ruim een uur later hoogwater bij Nes is.

Aanvankelijk werd alleen een specifieke route tussen de gele boeien opengesteld, maar inmiddels wordt het hele gebied ten zuiden van de gele boeien vrijgegeven. Wel geldt tot de zuidgrens van het art 2.5-gebied dat je er alleen door heen mag varen en niet mag stilliggen of droogvallen. Die zuidgrens ligt maar 1 km ten zuiden van WG-WNB1 en 2 km ten zuiden van WG-WNB2. Daarom heen ben je vrij om droog te vallen. Maar ook dan geldt: je moet vermijden om dieren te verstoren en de wadbodem intact te laten.

> “Dat wordt ‘dynamische zonering’ genoemd

Deze variabele openstelling, die afhankelijk is van de zoogperiode van de gewone zeehond, wordt dynamische zonering genoemd. Daarbij geldt het uitgangspunt “openstellen als het kan, afsluiten als het moet”. Dynamische zonering wordt op meer plekken op het Wad toegepast, o.a. bij het Rif, boven Engelsmanplaat, dat wordt afgesloten zolang de verschillende soorten sterns daar broeden.

De redactie vraagt artikelen en versterking

De redactie van de Wadvaarders bestaat momenteel uit een kerngroep van vijf (Lex, Paul, Wim, Nieske en Robbert), aangevuld met vormgever Wiep. Daarnaast Elisabeth voor de boekbespreking. Gelukkig krijgen we de laatste tijd steeds meer artikelen van jullie, de leden, toegestuurd om elke Wadvaarders Berichten weer te vullen tot een veel gelezen en geprezen blad.
Het redactiewerk omvat meer dan het schrijven van artikelen. Sterker nog, hoe minder de redactie hoeft te schrijven om het blad vol te krijgen des te meer is het een blad van, voor en door de leden. Leden worden telkens uitgenodigd om artikelen, liefst mét foto's, in te sturen. Het zou mooi zijn als de trend wordt doorgezet en er steeds meer ledenbijdragen komen.

> Artikelen van leden zijn welkom

In feite begint het redactiewerk voor het blad pas als jullie artikelen binnen zijn. De artikelen moeten worden geredigeerd, worden voorzien van opmaak. Foto's en andere afbeeldingen moeten worden gezocht, advertenties geworven en het blad moet worden ingedeeld. Is dat klaar dan zetten we de laatste puntjes op de i voordat het naar de drukker gaat.
Naast het glossy blad, houdt de redactie zich ook bezig met de website en met de nieuwsbrief Berichten aan Wadvaarders (BaW). De redactieleden houden ogen en oren open voor interessante nieuwtjes en ontwikkelingen om mee te nemen in een BaW of in de rubriek 'Wadvaarders houden een vinger aan de pols' op de homepagina van de website.
Het is leuk werk om te doen. Sterker nog, naast varen is het binnen de Wadvaarders een van de leukste dingen die je er kan doen. En toch komt het voor dat een redactielid aankondigt dat hij/zij gaat stoppen. En zo heeft Paul aangekondigd dat zijn werk hem noopt, na maar liefst 14 jaar, om terug te treden als redacteur. Zo'n ervaren kracht opvolgen is moeilijk en toch vragen we het: Wie wil de redactie komen versterken en mee vorm geven aan Berichten, de website en BaW? Er is zelfs plaats voor twee nieuwe redacteuren, zodat de taken beter verdeeld kunnen worden.

> Wie wil de redactie komen versterken?

Heb je enige schrijverservaring van kleine of langere stukken en artikelen, dan weet je al hoe leuk het is om te doen, zeker als dat samen met anderen is.
Dus, heb je interesse, stuur dan een mailtje naar redactie@wadvaarders.nl.
Als een eerste gesprek met één van de redactieleden is bevallen, word je uitgenodigd voor een kennismaking met de hele redactie.
Heb je geen ervaring met het bouwen van een website, dat geeft niet. De techniek ligt bij het hostingbedrijf en bij onze webmasters. En het kunstje van het plaatsen van teksten op de website heb je zo geleerd.

Heb je interesse? Stuur dan een mailtje naar: redactie@wadvaarders.nl

Door Elisabeth Spits, 'Loesje'

De schipbreuk van The Wager

David Grann

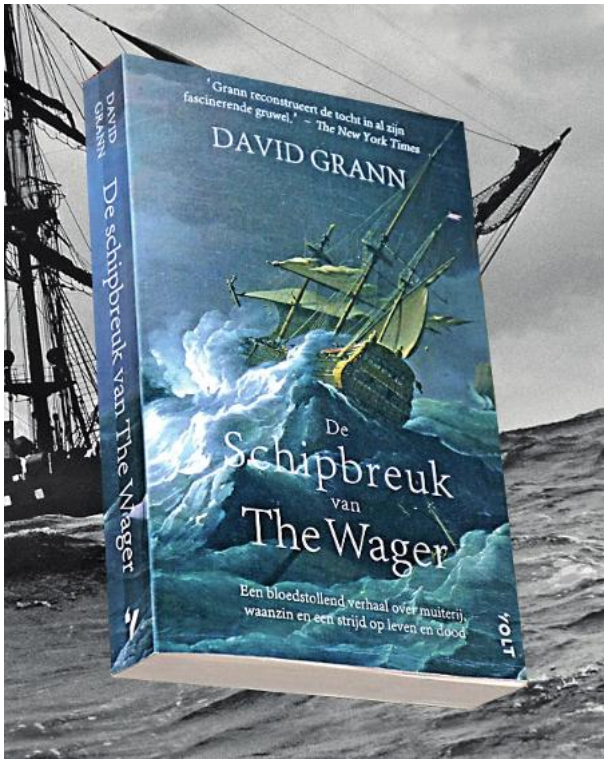

Een bloedstollend verhaal over muiterij, waanzin en een strijd op leven en dood', luidt de ondertitel van dit boek. Is dit een tekst die de verkoop moet stimuleren of zou het echt zo spannend zijn? Want de afloop is bekend: David Grann heeft dit boek geschreven aan de hand van dag- en logboeken van de overlevenden

The Wager was een Brits oorlogsschip. Het maakte deel uit van een vloot die in 1740 met een bemanning van 250 man uit Portsmouth vertrok voor een geheime missie: het buitmaken van een Spaans schip gevuld met zilver. Spanje en Engeland waren tussen 1739 en 1742 eeuw gewikkeld in een koloniale oorlog. Beide landen waren bezig steeds grotere delen van de wereld te annexeren en te beheersen. Spanje was dominant in Midden- en Zuid- Amerika; de Britten aan de Amerikaanse oostkust en zij wilden meer. Spanje stuurde twee keer per jaar een schip gevuld met zilver van Mexico naar de Filipijnen om onder andere zijde en specerijen te kopen dat vervolgens in Europa aan de man werd gebracht. In Engeland werd het plan bedacht om over de Atlantische Oceaan te varen, Kaap Hoorn te ronden en op de Stille Oceaan Spaanse schepen 'in te nemen en tot zinken te brengen'.
Toen de oorlog met Spanje was verklaard in oktober 1739, lag de Britse vloot nog ter reparatie bij de marinewerf in Portsmouth en was bij lange na nog niet uitgerust om uit te varen. Ook het werven van voldoende bemanning was een probleem; zelfs gevangenen en zieken werden geronseld. Pas in september 1740 is de vloot klaar voor vertrek.

Eerzaamheid, moed en standvastigheid

Hoewel de aanleiding voor het uitvaren van The Wager oorlog was, gaat dit boek niet over de strijd tussen Engeland en Spanje. Op andere vlakken wordt er genoeg strijd geleverd en dat is ook het fascinerende van dit boek. Allereerst de moeizame gang van zaken om The Wager en de andere schepen klaar te maken voor de reis. Vervolgens beschrijft Grann zeer beeldend hoe het er aan boord aan toegaat als ze in de stormen bij Kaap Hoorn terechtkomen. En dan moet het ergste nog komen. David Cheap, de kapitein van The Wager was van mening dat een zeeman moest beschikken over eigenschappen als 'eerzaamheid, moed en standvastigheid'. Ziekten, onder ander scheurbuik en de gevreesde zware stormen bij Kaap Hoorn waren nog maar kleine ongemakken vergeleken met wat de bemanning te wachten stond nadat het schip op 28 januari 1742 aan de westkust van Patagonië op een rots was gelopen. Op de nabijgelegen kust richtten de opvarenden onderkomens in en zochten daar naar voedsel. Pas na een maand bedenken ze dat ze de sloepen van The Wager kunnen repareren; het is hun enige kans om daar weg te komen. Van Cheaps gedroomde 'eerzaamheid, moed en standvastigheid' is weinig sprake, ook bij hemzelf niet.

Er ontwikkelde zich een machtsstrijd die er uiteindelijk in resulteerde dat er twee groepen in bouwvallige scheepjes vertrekken, in de hoop Engeland te kunnen bereiken. Beide groepen komen inderdaad weer thuis. Blij dat ze het overleefd hebben zou je kunnen denken. Maar nee, ze blijven elkaar beschuldigen van muiterij, verraad en moord.

David Grann gebruikte de bewaard gebleven log- en dagboeken plus nog tientallen andere bronnen. Zijn soepele pen zorgde ervoor dat dit boek geen dorre geschiedschrijving is geworden, maar inderdaad 'een bloedstollend verhaal over muiterij, waanzin en een strijd op leven en dood.'

Door Maarten Snel

De Erecode onder de loep

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

In elke aflevering van Wadvaarders Berichten wordt een gebod [aanbeveling] of stelling uit de Erecode nader toegelicht. Deze eerste keer niet zonder een stukje inleiding.

De Erecode staat bij elk nummer op laatste binnenzijde van Wadvaarders Berichten omdat deze een belangrijke rol speelt bij de toegankelijkheid van de Waddenzee voor de natuurminnende wadvaarder. De Erecode is een krachtig instrument gebleken in het voorkomen van nieuwe vrijheidsbeperkende maatregelen. Belangrijk is dat iedere wadvaarder (lid of geen lid) de Erecode kent, onderschrijft en naleeft. Maar dan moet de Erecode wel voor iedereen die het Wad betreedt gemakkelijk in te zien zijn en te begrijpen zijn. Daarom begint vanaf dit nummer een serie artikelen over de Erecode waarin elk gebod nader wordt toegelicht.
Maar we beginnen met het plaatsen van de Erecode in historisch perspectief waarmee het belang van de Erecode meteen duidelijk wordt. Het woord is aan erelid Maarten Snel, één van de initiatiefnemers indertijd.

Over de oorsprong van de Erecode

Vanaf de negentiger jaren tot eind vorige eeuw was de situatie op het Wad zo, dat je nergens mocht droogvallen, behalve in een strook van 200 meter naast een betonde geul. Op aandringen van de Wadvaarders kwam daar vanuit het ministerie een zogeheten 'Excessenregeling' naast te staan. Droogvallen werd daarmee ook elders toegestaan, mits er geen sprake is van een exces. Dit ging jarenlang goed, maar ja: "Wat is een exces?". Handhavers wilden daarvan af en bekeurden rond de eeuwwisseling zo nu en dan iemand zonder dat er duidelijk sprake was van een exces. Tot irritatie van de Wadvaarders die immers een excessenregeling met het ministerie waren overeengekomen.

In de zomer van 2000 werd het te dol: een charterschipper werd op de bon geslingerd, omdat hij een exces veroorzaakte, want "Hij was drooggevallen op excessieve afstand, namelijk 500 meter, vanaf de Boontjes". Op de plek waar hij droog lag kwamen mensen vanaf de wal naar hem toe lopen, kinderen speelden vanaf het strandje bij Harlingen rond zijn schip. Passagiers had hij weinig aan boord. De natuur werd dus niet belast door menselijke activiteit. Hij liet het voorkomen en de rechter sprak de gedenkwaardige woorden: "Schuldig zonder boete".

Voor de vereniging Wadvaarders was dit de druppel die de emmer deed overlopen. Vanaf seizoen 2001 stelden wij van alles in het werk om duidelijk te maken dat de 200 meter-regeling, inclusief de excessenregeling, geen stand kon houden. Onze stellingname was: "Er zijn geen inhoudelijke redenen om droogvallen te beperken tot dat gebied van 200 meter naast de betonde geul. Droogvallen is sowieso niet schadelijk voor de natuur als je je maar aan een aantal regels houdt". Die regels hanteerden wij binnen onze vereniging al een aantal jaren, de zogeheten '10 Geboden voor droogvallen'. Met succes hebben wij die '10 Geboden' van een intern document tot een breed gedragen 'Erecode' kunnen maken.

Daar was aanvankelijk wel verzet tegen. Dat kwam van buiten de vereniging, omdat natuurliefhebbers bang waren dat het voor de natuur uit de hand zou lopen. Op het ministerie: "Hiermee geven wij het hele Wad weg". En binnen de eigen gelederen vonden nogal wat leden dat we te dicht tegen de natuurbeschermers aan kropen; dat bezwaar werd nogal eens op onverkwikkelijke manier tot uiting gebracht.

Hoogwater bij de haven van Schiermonnikoog

Met het ministerie van LNV zijn we in 2002 overeengekomen dat er gedurende een periode van 4 jaar (2003 – 2006) een proef zou worden gehouden, om te bezien of een dergelijk nieuw fenomeen goed zou kunnen werken. De laatste weerstand verdween tijdens die periode, omdat vrijwel alle partijen moesten toegeven dat de resultaten van de proef een positief beeld gaven. Met ingang van seizoen 2007 was de Erecode een feit.

Hoogwatervluchtplaatsen

Regel 1. "Vaar en anker niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen"

Met laagwater zoeken veel wadvogels op de randen van de platen naar wormen, schelpdieren en ander voedsel. Met hoogwater moeten ze zich terugtrekken op de plekken die met hoogwater droog blijven. Dat noemen we hoogwatervluchtplaatsen, afgekort HVP's. HVP's liggen verdeeld over het hele Waddengebied. Vogels gebruiken de tijd dat ze op een HVP verblijven om te rusten en het voedsel dat ze net hebben vergaard, te verteren. Als een schip of iemand tijdens hoogwater te dicht langs een hoogwatervluchtplaats voelen de vogels zich vaak bedreigd. In het gunstigste geval lopen ze wat verder van de waterrand af, maar vaak verkiezen ze om op te vliegen. Vliegen gaat ten koste van de energie die de vogels voor de vertering nodig hebben. Dat moeten we vermijden. Vandaar het gebod: houdt genoeg afstand tot de op een HVP rustende vogels, in elk geval tijdens hoogwater. In het algemeen geldt dat je moet vermijden dat vogels opvliegen omdat je te dichtbij komt.

Door Klaus Asmus

Vogelnamen

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2024
Jaargang 33 nr 115

In Berichten 113 stond onder de rubriek Wad zie ik een stukje over de Bergeend. Ik ben geen vogelaar, maar wil het hier hebben over de "Bergeend" met de Latijnse naam Tadorna Tadorna; een internationale spraakverwarring wat vogelnamen betreft.

In Duitsland heet deze vogel Brandgans en wat wij in Nederland een Brandgans noemen heet in Duitsland Weisswangengans (Witwanggans). Als u de grens over gaat kunt u met deze kennis spraakverwarringen met lokale vogelkenners voorkomen.

In de Nederlandse versie van Wikipedia staat Tadorna beschreven als halfgans. "Halfgans" is geen correct begrip in de ornithologie. Zowel eenden als ganzen zijn ondergebracht in verschillende geslachten binnen de familie Anatidae (eenden, ganzen en zwanen). De ganzen worden wel ondergebracht in een aparte onderfamilie Anserinae (ganzen en zwanen), en de Bergeend hoort bij de onderfamilie Anatinae (eenden) en is dus een eend. In Wikipedia wordt de naam Bergeend geduid als dat ze de eieren bergt. Dit lijkt me ver gezocht. Wel is bekend dat Tadorna broedt in holen van konijnen en vossen. Opmerkelijk is dat vossen Tadorna niet aanvallen; ze maken er een grote boog omheen.

Scholekster of Bonte Piet

Vogelnamen en eetgedrag

Het valt op, dat in Nederland veel namen van zeevogels in relatie staan tot hun eetgedrag. Of dit juist is, mag de vraag zijn. Bijvoorbeeld de scholekster (Haematopus ostralegus) heb ik nog nooit een schol zien vangen en een ekster is het ook niet. Bonte Piet, zoals wij hem ook wel noemen, was trouwens de lievelingsvogel van onze eerste Wadvaarders voorman, wijlen Harry Roozema.

Toen we nog welkom waren in de priel langs de dijk op Spiekeroog ging Bonte Piet en familie met de jongen bij onze boot schuilden voor de roofmeeuwen. De ouders gingen wadwormen vangen om ze na het afspoelen aan de jonkies te voeren soms kwam er ook een hele familie Tadorna's bij de boot schuilen. Overigens heb ik ook bij de Duitse naam van de Bonte Piet twijfels: Austernfischer. Is dit terecht? Ik heb er al heel wat gezien, die steeds maar weer wadwormen uit het wad halen.

Maar volgens de literatuur eten ze ook krabben en schelpdieren. En bij heel slecht weer zitten ze bij ons in de weilanden en moeten met regenwormen genoegen nemen.

Natuurlijk zijn er nog meer vogels langs de kust onder de loep te nemen. Dat laat ik graag aan de echte vogelkenners over.

"Alweer een wolken-lucht"

Bij het zoeken naar en plaatsen van foto's in de Berichten is nog wel eens de reactie: "weer zo'n zee met wolkenlucht", of "weer zo'n zonsondergang". Die mensen hebben natuurlijk helemaal gelijk. Soms wil je wel eens wat anders.

Aan de andere kant kun je zeggen dat die mooie wolkenluchten, die onstuimige zee, die prachtige zonsondergang (of opkomst) en die droogliggende schepen toch precies is wat we graag zien? Dat is toch juist waarom we op het Wad varen?
We waren als redactie in ieder geval blij met de foto die nu op de cover staat. Een foto ingestuurd door Peter Grobbee in eerste instantie voor de Wadvaarderskalender, die net niet door de selectie voor de kalender gekomen is. Die kon dus in de Berichten gebruikt worden. Mét toestemming van het fotomodel, de vrouw van Peter.

Dus neem dit seizoen vooral je camera mee op je Waddentocht. In de najaarseditie van de Berichten komt weer een oproep voor foto's voor de Wadvaarderskalender. Maak dan vooral foto's van wolkenluchten en droogliggende bootjes, maar maak ook eens wat anders, wat dat dan ook is. Met ruim 2500 leden moet dat toch iets opleveren.

Wat aten ze op de Wadden?

Tegenwoordig krijgen we lamsvlees, garnalen, cranberry-producten en meer. Typisch Wadden! Of juist niet?

In het boek "Lekker Wads" wordt in de "culinaire" geschiedenis van de Wadden gedoken. Het is een leuke duik in de geschiedenis, die uiteraard minder culinair is dan wat we nu van het Wad halen.
Beide auteurs, Lodewijk Dros en Annette van Ruitenburg, hebben meerdere Wadden- boeken op hun naam staan.
Maar dit is toch wel een leuke!

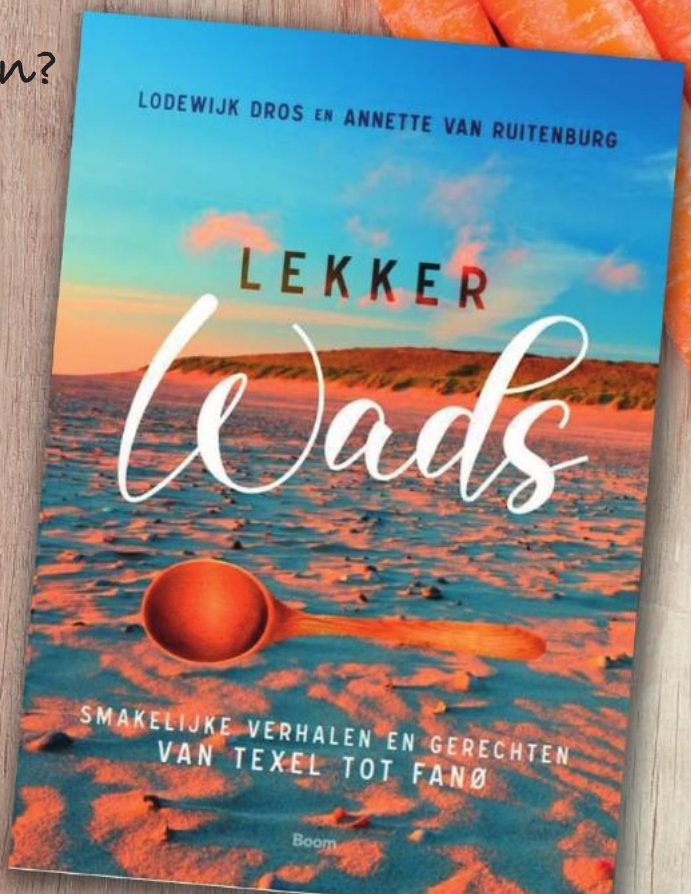

NAZ-Schepen
Harlingen
Noordkaper 28 - 31
Wanderer 36 - 40
Zeegaand, droogvallend
Op elk water thuis
HARLINGEN
www.nazeeuw.nl
info@nazeeuw.nl
0654 318 163
0517 430 177

JACHTHAVEN
Marina
Den Oever
DE TOEGANGSPOORT NAAR DE WADDENZEE,
IJSSELMEER EN DE NOORDZEE
Jachthaven Marina Den Oever BV is een gezellige, beschutte haven direct gelegen aan het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee. Een ideale uitvalsbasis voor een weekend of een vakantie met de boot op zoet of zout water. Geïnteresseerd in een ligplaats? Neem contact op voor een interessant aanbod!
2019
OOK VOOR SERVICE, ONDERHOUD EN WINTERSTALLING
voor meer informatie:
www.marinadenoever.nl
LIGGEN OP ZOET, DIRECT AAN HET WAD!

Wadvaarderswinkel

Wadvaardersvlag

De echte Wadvaarder vaart met de Wadvaardersvlag in top.

Nieuwe leden krijgen hun eerste (kleine) vlag gratis.

De vlag is er in twee maten:
Grote vlag (70 x 50 cm) inclusief verzendkosten: €15,00
Kleine vlag (45 x 35 cm) inclusief verzendkosten: €12,50
Bij verkoop tijdens vergaderingen e.d. worden de verzendkosten à €2,50 niet berekend.

Bestellen van een vlag is eenvoudig: maak het juiste bedrag over op IBAN NL74 INGB 0003 9913 05 (voor buitenland: BIC = INGBNL2A) t.n.v. Wadvaarders te Groningen onder vermelding van de gewenste vlag. Vergeet deze vermelding niet!

NB. Om de afhandelingskosten enigszins beperkt te houden, wordt niet elke bestelling direct verstuurd. De bestellingen worden verzameld en eens per maand uitgevoerd. Dus even geduld gaarne, na een bestelling.

T-shirts en polo's met Wadvaarderslogo

Deze producten van uitstekende kwaliteit zijn online te bestellen bij Spreadshirt via www. wadvaarders.nl

Bijvoorbeeld zo'n fraai Premium T-shirt met korte of lange mouwen, of een poloshirt, een Hoodie of zelfs een Baby body (leuk om cadeau te geven!), te veel om op te noemen. Allemaal bedrukt met het Wadvaarderslogo. Bestel eenvoudig online!

Bedrukking in geel

Tas van stof € 7,99

Premium T-shirt € 15,99

Apparel T-shirt € 18,99

Vrouwen T-shirt € 15,99

Hoodie € 26,99

Prijs inclusief bedrukking, exclusief verzendkosten.

Wad vaarders kalender

Download van onze website!

Unieke kalender met prachtige foto's en handige getijde informatie in één.

Op iedere maand staat een Waddenfoto, gemaakt door een Wadvaarder. Voor iedere dag zijn de hoog- en laagwatertijden met de bijbehorende waterstand ten opzichte van NAP dan wel LAT vermeld.

Er zijn twee versies: een met de getijde-informatie voor Harlingen en een met die informatie voor Lauwersoog. U kunt dus de best bij uw vaargebied passende kalender uitzoeken. Overigens bieden beide versies een omrekentabel om de hoog- en laagwatertijden voor andere Waddenhavens te berekenen.

WADVAARDERS

Vereniging Wadvaarders staat voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee, goed zeemanschap, met respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden. Opgericht: februari 1990.

BESTUUR VERENIGING WADVAARDERS
Hans Danel, voorzitter
Michiel Firet, secretaris
Peter Doting, penningmeester
Bertien Broekhans, lid
Gerard van Dorp, lid
Johan Weijland, lid
e-mail: bestuur@wadvaarders.nl
of postbusadres secretariaat.

SECRETARIAAT EN LEDENADMINISTRATIE
Vereniging Wadvaarders
Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

Adreswijzigingen of vragen over de contributie kunt u doorgeven via onze website www.wadvaarders.nl/contact of per post naar bovenstaande postbus.

CONTRIBUTIE
Minimaal € 28,- per jaar bij automatische overschrijving; bij handmatige overschrijving minimaal € 33,- per jaar.
IBAN: NL74 INGB 0003 9913 05 ten name van Wadvaarders te Groningen.

INTERNET
Website: www.wadvaarders.nl
E-mail: info@wadvaarders.nl

Zon, zee, wind, de vrijheid tegemoet, foto Peter Grobbee

COLOFON

Berichten is een uitgave van en voor leden van de Vereniging Wadvaarders en verschijnt tweemaal per jaar (voor- en najaar) in een oplage van 2500 exemplaren.

REDACTIE
Lex van Gijsel (coördinatie), Paul Raasveld, Robbert van der Eijk, Wim Blankenstijn en Nieske Blaauw.

E-mail: berichten@wadvaarders.nl
of Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

VORMGEVING
Wiep.frl bureau voor grafische vormgeving, Heerenveen.

Aan de inhoud of het ontvangen van Berichten kunnen geen rechten worden ontleend. Overname van foto's en teksten - ook na publicatie op de website van de Wadvaarders - is alleen toegestaan met bronvermelding en met toestemming van de fotograaf of auteur. Nautische kaarten zijn nadrukkelijk niet bestemd voor navigatiedoeleinden.

Erecode voor Wadvaarders

De Vereniging Wadvaarders maakt zich sterk voor vrije én verantwoorde recreatievaart op de Wadden: met goed zeemanschap, respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Hieronder de Erecode, zoals die met alle belanghebbenden op het Wad is overeengekomen:

Vogels

- Vaar en anker niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga pas van boord als vogels die op de waterlijn foerageren zijn verdwenen.
- Loop niet naar groepen vogels toe en blijf dicht bij elkaar.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar, tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Zorg bij opkomend water weer op tijd aan boord te zijn, zonder de vogels te verstoren.
- Weet dat als de eerste vogels opvliegen, u te dichtbij komt.

WADVAARDERS

Zeehonden

- Vaar niet te dicht langs oevers waar zeehonden rusten.
- Niet varen, ankeren of droogvallen in de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Weet dat zodra een zeehond zijn kop opsteekt, u te dicht bij de groep komt.

Wat vanzelf spreekt

- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Vaar niet sneller dan de wettelijk toegestane snelheid van 20 km per uur (snel-varen is alleen toegestaan in de betonde geulen tussen zee en havens en in de veerbootroutes).
- Gooi geen afval overboord.
- Vermijd harde muziek, luide radio of marifoon.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Houd uw hond aangelijnd.
- Werk niet aan het schip met verf, olie, diesel, oplosmiddelen.
- Ga niet vliegeren. Wadvogels denken dat een vlieger een roofvogel is.
- Probeer niet met motorgeweld los te komen.

Als u zich aan de Erecode houdt:

- Kunnen vogels voldoende eten en rusten om gezond te blijven, voldoende jongen te krijgen en groot te brengen en voldoende vetreserves op te doen voor de lange trekreizen;
- Kunnen zeehonden voldoende rusten om gezond te blijven, te verharen en hun jongen groot te brengen;
- Kunt u blijven genieten van al die rijke en unieke natuur in deze laatste wildernis van Nederland, het Werelderfgoed Waddenzee!

IK PAS OP HET WAD

Achterlijker dan dwars

**Zijn we iets opgeschoten?
Met de kennis van nu kijken we terug naar het verleden. We vergelijken verleden met heden en belichten daarbij verschillen en overeenkomsten.**

‘Je zou het niet moeten zeggen, maar eigenlijk…’

Bron: Bart Romein]

Van 3 tot 9 juli 1976 organiseerde de vereniging voor Veldbiologie (KNNV) een vaarkamp waarbij de natuurvrienden inscheepten op een platbodem voor een waddentocht. De biologen noteerden fauna en flora en deden veldonderzoek. Ze zagen o.a. kievit, tureluur, bonte strandloper, tapuit, strandplevier, middelste zaagbek, kluut, scholekster en twee lepelaars.

Soms hoor je in kringen van natuurbeschermers mompelen: ’je zou het niet moeten zeggen, maar eigenlijk…’. En dan komt het: ’het gaat eigenlijk heel goed met de bruinvissen, met de gewone zeehond, het wemelt werkelijk van de garnaaltjes, met de zilverreigers, met de ooievaars, met de grijze zeehonden en… met de lepelaars’.
Lepelaar-deskundigen vertelden vorig jaar tijdens droogvallen op het Balgzand: er zijn meer dan duizend lepelaars op het Nederlandse Wad. Ze foerageren zich een slag in de rondte, ze eten zich rond op het Wad en we zien ze vanaf het Balgzand terugvliegen naar hun basis op Texel, de dikke buikjes hangen naar beneden onder hun lijven. Ze hebben dag- en nachtploegen. Vis levert per gram drooggewicht meer energie dan garnalen. Maar vis ontsnapt in meer dan de helft van de gevallen. Garnalen zijn er voor lepelaars altijd en overal.
Je zou het niet moeten zeggen, maar eigenlijk zijn alle vogelsoorten van 1976 gewoon op het Wad te vinden en met tal van soorten gaat het goed.